

Transitie- en detentiehuizen

PARTIJPROGRAMMA'S FEDERALE VERKIEZINGEN 2024

CD&V

- Verdere uitrol detentiehuizen; voor iedereen met laagrisico (ongeacht straflengte)
 - Voor verschillende doelgroepen
- Uitbreiding transitiehuizen
- Pagina: 390
- Link: https://www.cdenv.be/onze_standpunten

CD&V – passages uit programma

Daarnaast werken we aan de verdere uitrol van de **detentiehuizen**, zijnde de kleinschalige vormen van detentie waar veroordeelden hun straf uitzitten en intensief worden voorbereid op hun re-integratie in de samenleving op het vlak van werk, wonen, sociaal netwerk en persoonlijke en maatschappelijke oriëntatie in de ruimste zin van het woord. Die **detentiehuizen** moeten een **optie zijn voor alle gedetineerden met een laagrisicoprofiel**, ongeacht de duur van hun straf. Bij de verdere uitrol van de detentiehuizen moet ook aandacht zijn voor differentiatie op basis van bepaalde doelgroepen. Zo kunnen bijvoorbeeld **specifieke detentiehuizen** voorzien worden **voor jongvolwassenen, ouders en moeders met kinderen**. Op die manier kan nog beter voorzien worden in een specifieke begeleiding die de re-integratie tot een beter einde kan brengen. De **lokale verankering is daar evident ook van groot belang**. Door personen nauw betrokken te houden bij de lokale gemeenschap kan meer ingezet worden op responsabiliseren en re-integratie. Een gedetineerde verdwijnt immers niet meer uit de gemeenschap naar een gevangenis ver weg, maar blijft dichtbij en kan zo beter opgevolgd worden.

Voor de uitstroom kijken we naar de voorwaardelijke invrijheidsstelling en de **transitiehuizen**. Deze transitiehuizen, waar langdurig gestraften op het einde van hun straf worden ontvangen met het oog op het voorbereiden van hun re-integratie, **moeten meer ruimte krijgen**. Deze bieden in het bijzonder een goede oplossing voor gedetineerden die tot strafeinde gaan.

Groen

- Gevangenisstraf als ultimum remedium
- Detentiehuizen komen duidelijk aan bod in partijprogramma, ook differentiatie voor verschillende doelgroepen
- Pagina's: 9 - 11
- Link: <https://www.groen.be/justitie> (integraal programma justitie)

Groen – passages uit programma

Een verblijf in de gevangenis brengt veel schade - zogenaamde detentieschade - toe: iemand wordt losgesneden van de samenleving, en dat heeft onvermijdelijk een negatieve impact. 44 procent van de gedetineerden komt opnieuw in de gevangenis terecht (2014). We moeten daarom nadenken over nieuwe manieren van detentie: het is van groot belang dat gedetineerden voldoende kansen krijgen die hen kunnen helpen om als beter mens uit de gevangenis te komen. Er is nood aan differentiatie, nabijheid en kleinschaligheid.

Het systeem van detentiehuisen kan daarin een belangrijke rol spelen. Buurtgerichte initiatieven – zoals ‘De Huizen’ - spelen vanuit de herstelgedachte een economische, sociale of culturele rol in hun omgeving. Scandinavische landen tonen met hun lage recidivecijfers aan dat kleinschaligheid en zinvolle tijdsbesteding werkt. Vandaag worden detentiehuisen al ingezet voor gedetineerden die veroordeeld zijn tot een straf van 3 jaar of minder. Groen stelt voor om ook detentiehuisen te voorzien voor specifieke doelgroepen, zoals jongvolwassenen en moeders met kinderen, senioren en psychisch kwetsbare personen.

Detentiehuisen moeten op termijn de grootschalige gevangeniscomplexen in ons land vervangen. Voor de gevangenissen die meer zouden kosten om te renoveren dan om te vervangen, moet nu al prioriteit worden gegeven aan de bouw van kleine structuren, in overeenstemming met een gevangenisbeleid op lange termijn gericht op herstel en rehabilitatie. Als in tussentijd toch nieuwe gevangenissen worden gebouwd, mogen daarmee geen extra plaatsen worden gecreëerd. Die gevangenissen moeten in eigen beheer gebouwd en uitgebaat worden: de experimenten met privaat-publieke samenwerking werden heel kritisch beoordeeld, en hebben de overheid op grote kosten gejaagd.

Groen pleit voor een strafrechtstelsel waarin straffen bij voorkeur worden uitgevoerd buiten de gevangenis. Dat komt de gestrafte - die aan detentieschade ontsnapt - en de maatschappij - die de kosten daarvan niet moet dragen - ten goede. We zetten dus in op alternatieve straffen, met respect voor de rechten van het slachtoffer, en rekening houdend met de aard van het misdrijf.

Soms is er omwille van de ernst van het misdrijf en de bescherming van de samenleving geen andere optie dan opsluiting. Ook bij detentie moet het vermijden van schade echter vooropstaan.

N-VA

- Pleit voor uitrol detentiehuizen, maar beperkt
- Bij uitrol DH: duidelijke communicatie + informatieverstrekking aan lokale besturen
- Pagina's: 74 - 77
- Link: <https://www.n-va.be/verkiezingen/programma>

NVA – passages uit programma

Onze visie omtrent het gevangenisbeleid vertrekt vanuit het dubbele uitgangspunt waarbij de **capaciteit van onze gevangenissen en alternatieve (kleinschalige) detentiemogelijkheden dient te worden aangepast aan het aantal gevangenen en niet omgekeerd en waarbij alle straffen hoe kort ook moeten uitgevoerd worden, ook deze onder de zes maanden.**

We blijven inzetten op een evenwichtige uitrol van afdoende **beveiligde kleinschalige detentiefaciliteiten zoals detentie- en transitiehuizen** aan beide zijden van de taalgrens. Een degelijke informatieverlening en een **duidelijke communicatie naar de lokale besturen toe is hiervoor essentieel**. Zonder een breed draagvlak zal de uitrol van deze cruciale faciliteiten immers nooit op grote schaal gerealiseerd kunnen worden.

We zorgen ervoor dat ook op het federale niveau eindelijk het belang van een **zinnvolle detentie** onder ogen wordt gezien door deze hulp- en dienstverlening niet langer onderhevig te maken aan personeelstekorten, stakingen of overbevolking. Ondanks de soms moeilijke en complexe omstandigheden binnen onze gevangenissen moet deze **hulp- en dienstverlening** altijd beschikbaar blijven voor alle gedetineerden, enkel zo zullen we erin slagen om op termijn het recidivecijfer te doen dalen en onze gevangenissen structureel te ontlasten.

Open Vld

- Pleit voor extra detentiehuisen, ook voor specifieke doelgroepen (jongvolwassenen)
- Pagina's: 68, 81 en 84 (punt 269 en 271)
- Link: https://www.openvld.be/verkiezingsprogramma_open_vld

Open Vld – passages uit programma

We geven juiste en passende straffen die ook effectief allemaal uitgevoerd worden. Wie zijn straf heeft uitgezeten moet klaar zijn om terug te keren in de maatschappij. Verkeerde straffen zorgt voor recidive. Straffen die niet worden uitgevoerd hollen het gevoel van rechtvaardigheid uit en wakkeren een gevoel van straffeloosheid aan. Daarom moeten we de juiste straf geven en er vooral ook voor zorgen dat die wordt uitgevoerd. *Lik-op-stukbeleid moet gebeuren op een zinvolle manier, met een individueel detentieplan op maat. Tegelijk laten we ruimte voor alternatieve bestraffing, zoals detentiehuisen en transitiehuisen. Snelrecht moet de voorkeur krijgen om zaken zoals relschoppen, geweld tegen politie, “kleine criminaliteit” aan te pakken. We stomen mensen klaar voor hun terugkeer in de maatschappij door middel van opleidingen, werk en begeleiding. Dat maakt mensen sterker en spaart miserie in de toekomst uit.*

De detentiehuisen en het aantal plaatsen wordt verder uitgebreid. 99 procent van de gedetineerden in onze gevangenissen komt ooit terug vrij. Sommige kleine criminelen komen als grote criminelen uit de gevangenis. We moeten mensen met korte straffen en een laagveiligheidsrisico hun straf laten uitzitten in een kleinere setting dan een gevangenis. *We breiden daarom het aantal detentiehuisen en dus het aantal plaatsen erin op. De scope wordt gedifferentieerd in functie van bepaalde doelgroepen, zoals jonge meerderjarige daders, en wordt ingepast in beleid en netwerken op lokaal niveau. Uit onderzoek blijkt dat de recidive hierdoor aanzienlijk vermindert.*

Straffen voeren we op een efficiënte wijze uit. Straffen op maat zorgt voor gerechtigheid en bevordert rehabilitatie. Dat terwijl ineffectieve strafuitvoering kan leiden tot onrecht en hogere recidivekansen. Snelle en zinvolle strafuitvoering is essentieel voor een rechtvaardige en veilige samenleving. *We geven rechters de tools voor straffen op maat en investeren in kleinschalige detentie, gezondheidszorg binnen de gevangenis, en begeleiding tijdens en na detentie.* Dit beleid bevordert de rehabilitatie van veroordeelden en vermindert de kans op recidive, wat bijdraagt aan een veiligere samenleving.

Geen veilig of vrij land zonder een snelle, straffe en menselijke justitie. We voeren de druk verder op tegen georganiseerde misdaad en willen de financiële stromen in de drugscriminaliteit droogleggen. De beste straf, is een straf die effectief wordt uitgevoerd. Daarom zetten wij in op **nieuwe detentiehuisen** en extra plaatsen in onze gevangenissen. Daarnaast moeten buitenlandse criminelen sneller teruggestuurd worden naar hun land van herkomst, iets waar ook de EU een cruciale rol in speelt.

PvdA

- Detentiehuizen niet vernoemd, WEL detentiecentra
 - → Verdere uitrol ter vervanging van gevangenis!
- Uitbreiding transitiehuizen
- Link: <https://www.pvda.be/programma/justitie>
- Op website: punt drie. Zinnvolle straffen

PvdA – passages uit programma

We differentiëren het gevangeniswezen: **gevangnissen voor zware misdadigers en kleinschalige detentiecentra voor kleine criminelen.**

We willen ons gevangenisstelsel diversifiëren, want de leefomstandigheden van gevangenen zijn zorgwekkend. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft België meermaals veroordeeld voor onmenselijke en vernederende detentieomstandigheden. Het gevangenispersoneel komt in het geweer tegen deze omstandigheden, zoals in Antwerpen, waar ze weigerden nieuwe gevangenen op te nemen in de al overvolle gevangenis. **We vervangen de 30 tot 40 zeer grote gevangnissen door kleinere detentiecentra.** Deze **verschillen** op het gebied van **veiligheid, de inhoud van de detentie en het toezicht**, afhankelijk van het gevaar dat uitgaat van de daders. Wij willen meer veiligheidsmaatregelen voor de detentie van gevaarlijke criminelen. Voor kleine overtreeders laten we ons inspireren door het Scandinavische model van detentiecentra. Dit zijn huizen die zijn uitgerust met de nodige veiligheidsmaatregelen en waar maximaal 10 gevangenen worden begeleid, met het oog op hun succesvolle re-integratie in de maatschappij. **Deze huizen spelen een economische, sociale of culturele rol in de omgeving.**

Voormalig minister van Justitie Van Quickenborne heeft beloofd detentiecentra te openen, maar in werkelijkheid zijn dit "mini-gevangnissen" waar gevangenen niet goed kunnen worden gevolgd. Zoals in Zelzate, een kleine gemeente in het noorden van het land waar de minister een "mini-gevangenis" voor 60 gevangenen wil opzetten. Wij willen daarentegen echt **kleinschalige detentiecentra openen.** Deze **huizen zullen in de buurt van de woningen van de gevangenen liggen** en het contact met hun familie en personeel zal centraal staan. We willen **meer kleinschalige overgangsfaciliteiten** voor mensen die het **laatste jaar van hun straf uitzitten**, met intensieve ondersteuning om hen te helpen re-integreren in de maatschappij. We zijn ook tegen private inmenging in deze instellingen.

Vlaams Belang

- Pleit niet voor bouw detentiehuizen, maar vernoemd ze wel
- Pagina: 24
- Link: <https://www.vlaamsbelang.org/programma>

Effectieve celstraffen van minder dan zes maanden blijven onuitgevoerd, terwijl effectieve gevangenisstraffen (boven de 6 maanden maar) onder de drie jaar in veel gevallen niet kunnen worden uitgevoerd omdat de gevangenissen overvol zitten en daardoor worden omgezet in een regime met enkelband. De **detentiehuizen** waarin kortgestraften hun straf zouden moeten uitzitten geraken niet gebouwd ondanks de vele beloftes van de Minister. De forensisch psychiatrische centra zitten vol, waardoor geïnterneerden in de gevangenis worden opgesloten. Het is een totale malaise.

Vooruit

- Pleit voor detentie- en transitiehuizen
- Huizen specifiek voor doelgroep jongvolwassen (18 tot 25 jaar)
- Pagina's: 195, 198 & 201
- Link: <https://www.vooruit.org/programma-download>

Vooruit – passages uit programma

We willen dat alle straffen, ook de korte gevangenisstraffen, die door de rechter uitgesproken worden, effectief uitgevoerd worden. Want korte straffen uitvoeren leidt op termijn ook tot een daling van de gevangenispopulatie. Als er bijkomende gevangenis capaciteit nodig is, creëren we die zoveel mogelijk in de vorm van **klein-schalige detentie- en transitiehuizen**.

Vooruit wil voor **gedetineerden tussen 18 en 25 jaar** specifieke strafinrichtingen die volledig gericht zijn op een zinvolle en toekomstgerichte detentie. Een detentie die aangepast is aan de noden en uitdagingen van deze leeftijdscategorie. Het idee van **'VZW de Huizen'** tot oprichting van **loopplankhuizen voor jongvolwassen** first offenders kan hiervoor tot inspiratie dienen.

Vanaf de eerste dag van de gevangenisstraf wordt op maat van elke gevangene een **individueel detentieplan** gemaakt. Het **detentieplan** omschrijft de manier waarop al tijdens de gevangenisstraf aan re-integratie en herstel zal worden gewerkt. We zorgen ervoor dat dit plan ook effectief wordt uitgevoerd. Lopende hulp- en zorgtrajecten van gedetineerden worden niet door de gevangenisstraf onderbroken (denk aan psychologische zorg). Hiervoor voorzien we in specifieke regimes binnen de gevangenis muren, maar ook voldoende personeel, in het bijzonder maatschappelijke assistenten en psychologen in de psychosociale diensten. Om gevangenen voor te bereiden op een terugkeer naar de samenleving zetten we ook in op sport, opleiding en cultuur binnen de gevangenis. We herwaarderen ook de opleiding van het gevangenis personeel en voorzien in een grotere diversiteit binnen de profielen van **detentiebegeleiders**.

VOORUIT *

DéFI

- Pleit voor verder uitrol detentie- en transitiehuizen
- Pagina's: 18 & 20
- Link: <https://www.defi.be/nos-publications/> (thématique Justice)

Défi – passages uit programma

A cet égard, l'objectif de la Vivaldi d'**augmenter sensiblement la capacité carcérale est clairement un échec**. Sur les 15 **maisons de détention** promises par le Ministre de la Justice en 2020, seules 3 auront ouvert leurs portes durant cette législature. Aucune nouvelle **maison de transition**, au contraire, la maison de transition d'Enghien, la seule en Wallonie, a finalement été contrainte de fermer ses portes après l'abandon du projet par G4S, qui ne l'estimait pas assez "rentable". Enfin, l'ouverture de 600 nouvelles places en centres de psychiatrie légale est prévue, s'il n'y a pas de retard, pour 2027. L'enfermement en prison d'individus qui nécessitent une prise en charge psychiatrique a donc encore de beaux jours devant lui.

37. Sans avoir pour objectif d'augmenter la capacité du parc carcéral, **maintenir et intensifier les efforts fournis en termes de détention alternative en maison de détention, de transition**, et de centres de psychiatrie légale, notamment en élaborant une **véritable politique d'incitation - et non seulement de promotion** - pour convaincre les pouvoirs locaux de l'implantation de telles infrastructures sur leur territoire, et en **excluant la délégation de leur gestion à des entreprises privées**.

Ecolo

- Detentie- en transitiehuizen NIET in partijprogramma
 - Link: <https://ecolo.be/programme-2024/>
-
- Limiter les détentions préventives à des circonstances exceptionnelles et privilégier les alternatives ;
 - Promouvoir activement les alternatives à une procédure judiciaire lorsque cela s'y prête ;

Afin d'assurer une application harmonisée et digne des conditions de détention dans l'Union européenne et de faciliter la coopération judiciaire européenne, l'UE doit se doter d'une directive englobant les recommandations des organismes internationaux en matière de détention afin de créer des standards applicables de manière contraignante dans tous les États-membres.

Les Engagés

- Pleit voor verdere uitrol detentie- en transitiehuizen
- Pagina's: 492 & 601
- Link:
<https://www.lesengages.be/#:~:text=Le%20mouvement&text=Nous%20voulons%20proposer%20une%20alternative,%2C%20apais%C3%A9e%2C%20cr%C3%A9ative%20et%20inclusive>.

Les Engagés – passages uit programma

— Préparer la réinsertion tout au long de la détention : l'encadrement au niveau du personnel pénitentiaire et de l'accompagnement psychosocial doit être revu afin de disposer d'un personnel suffisant dont la mission première est d'encadrer le parcours de détention et de préparer à un parcours de réinsertion du détenu. Dans notre système, le taux de récidive est de près de 60 % et un détenu sur 4 récidive dans les 2 ans. Pour ceux dont la détention est absolument nécessaire, il est indispensable de changer le paradigme carcéral grâce à un meilleur accompagnement en prison, notamment socio-sanitaire, mais aussi par le passage par des maisons de détention et des maisons de transition que nous souhaitons voir se développer sur le territoire. Celles-ci permettent en effet un meilleur accompagnement, une préparation à la réinsertion beaucoup plus effective en se focalisant notamment sur l'intégration au travail des détenus. Miser sur

Les alternatives (et notamment les maisons de détention et de transition) doivent être développées et le recours à la détention préventive doit être drastiquement limité. Si cela ne suffit pas, il faudrait envisager que le nombre de places en prison soit adapté à la population carcérale. Il

MR

- Detentie- en transitiehuizen worden vernoemd
- Pagina: 156 & 159
- Link: <https://www.mr.be/programme2024/>

MR – passages uit programma

[REDACTED] Au cours de la législature actuelle, le gouvernement a déjà travaillé à une meilleure exécution des petites peines notamment par le biais de la création de nouvelles **maisons de détention**. Nous considérons qu'il est primordial de poursuivre les efforts pour mettre fin à l'impunité. Nous devons oser poser la question de l'augmentation de la taille du parc carcéral pour s'adapter – malheureusement – à une criminalité qui reste importante. Nous devons également mettre l'accent sur les peines alternatives, comme les peines de travail. [REDACTED]

Pour les détenus, la réinsertion sociale à la suite d'une période de détention est complexe ; plusieurs études font ressortir des difficultés multiples associées au retour dans la société. Certains suivis spécialisés doivent être mis en place avant même d'envisager une réintégration socio-professionnelle. Il s'agit de faire face à des démarches de recherche d'un logement, de recouvrement de droits sociaux, ou de détermination d'un projet socio-professionnel. Des dispositifs spécifiques ont certes été mis en place, tels que **les maisons de transition** ainsi qu'un projet pilote de désistance adapté à la Fédération Wallonie-Bruxelles. Force est cependant de constater que les taux de récidive restent très élevés (entre 50% et 60%). Cela doit nous inciter à repenser les politiques post-pénitentiaires et le modèle de l'accompagnement pour la réinsertion sociale.

PS

- Uitrol detentie- en transitiehuizen
- Pagina's: 663, 678, 687 & 689
- Link: <https://www.ps.be/programme-2024-elections-parti-socialiste-ps>

PS – passages uit programma

Développer l'offre des petits lieux de privation de liberté comme les **maisons de détention et de transition**

Poursuivre le recrutement des agents pénitentiaires. Sous cette législature, le gouvernement a lancé une vaste campagne de recrutement de 1200 agents pénitentiaires afin de remplir le cadre, en augmentation constante en raison de la création des prisons mastodontes et des **maisons de détention**. Malheureusement, avec des conditions difficiles de cette fonction, principalement dues à la surpopulation carcérale, cette campagne n'a pas rempli tous ses objectifs. A titre d'exemple, dans la nouvelle prison

Développer l'offre des maisons de détention et de transition.

Les **maisons de détention** sont de petits lieux de privation de liberté accueillant entre 20 à 60 détenus condamnés à des peines de moins de trois ans. Les maisons de transition ont la même vocation mais sont destinées à ceux qui après une longue peine seront prochainement libérés. Dans les **maisons de détention et de transition**, les détenus vivent en petit groupe ce qui permet d'améliorer leurs « compétences sociales ». Ils reçoivent un accompagnement plus précis en vue de favoriser leur réinsertion.

PTB

- Pleit voor detentiehuisen + uitbreiding transitiehuisen
- Link: <https://www.ptb.be/programme/justice>
- Op website: *TROIS. Des sanctions qui ont du sens*

PTB – passages uit programma

Nous différencions le système pénitentiaire. Des prisons, pour les criminels graves, et des maisons de détention à petite échelle pour les petits délinquants.

Nous voulons diversifier notre système pénitentiaire, car les conditions de vie des détenus sont inquiétantes. La Cour européenne des droits de l'homme a condamné la Belgique à plusieurs reprises en raison de conditions de détention inhumaines et dégradantes. Les agents pénitentiaires se mobilisent contre ces conditions, comme à Anvers où ils ont refusé d'intégrer de nouveaux détenus dans la prison déjà surpeuplée. Nous remplacerons les 30 à 40 très grandes prisons par des centaines de petits centres de détention. Ceux-ci diffèrent en termes de sécurité, de contenu de la détention et de surveillance selon la dangerosité des condamnés. Nous voulons plus de mesures de sécurité pour la détention des criminels dangereux. Pour les petits délinquants, nous nous inspirons du modèle scandinave des maisons de détention. Il s'agit de maisons équipées des mesures de sécurité nécessaires, où un maximum de 10 détenus sont encadrés en vue d'une réinsertion réussie dans la société. Ces maisons jouent un rôle économique, social ou culturel dans les environs.

L'ex-ministre de la justice Van Quickenborne a promis d'ouvrir des maisons de détention, mais il s'agit en réalité de « mini-prisons » qui ne permettront pas un suivi adéquat des détenus. Comme à Zelzate, une petite commune au Nord du pays où le ministre veut installer une « mini-prison » pour 60 détenus. Nous voulons, au contraire, ouvrir de véritables maisons de détention à petite échelle. Ces maisons se trouveront à proximité du domicile des détenus et les contacts avec leur famille et les agents occuperont une place centrale. Nous voulons plus de petites structures de transition pour les personnes qui purgent la dernière année de leur peine, avec un accompagnement intensif en vue de leur réintégration dans la société. Nous nous opposons par ailleurs à l'ingérence du privé dans ces établissements.

